

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU“ — Ljubljana — ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Nova pota.

Prelomili smo s tradicijami, pregazili opolska tla, ki so se nam udarala pod nogami in ki jih poznamo izza Cankarjevih Hlapcev.

Slovenski učitelji ne bo več lestevali, po kateri se bodo drugi vzpenjali navzgor; ne bo se mu več pošteno in nesebični hrbet krivil pod težo tujih bremen, ampak bo enota, s katero bo morala računati bodočnost!

Težko je bilo pretrgati s preteklostjo, ki je bila konsekvantna, če tudi zmotna in ki je vključ vsemu vedela kaj hoče — nič manj težko ne bo zidati!

Misel, da je sedaj vse urejeno, vse popravljen, bi zamogla imeti težke posledice. Urejenega ni še nič popravljene, ampak nič in ne bo še kmalu, urejeno in popravljen bo šele, ko se bo zavedel vsak, ki ima opravka s šolo katerekoli stopnje, da bo njegova abstinencia pri gradbi novih potov ustvarila vrzel, ki se bo dala težko izpolniti. Nova pota bodo dograjevali šele tedaj, ko bo vsak borec, prepojen novega duha, stal neomajen na svojem mestu, braneč skupne pravice, skupne koristi in skupni ugled.

Skupni interesi morajo stopiti na mesto osebnih, pa bodo tudi osebni dobojevali. Ne bomo zidali z rekriminacijami na to, kar je bilo — to je za nami — zidali bomo z avtoriteto in samovzgojo posameznikov in skupnosti! Boj, ki ga bojujemo, ni boj proti zastopnikom starega in okostenelega, ampak boj za bodočnost, ki mora biti naša. Je odpor proti lastni starosti, ki mora biti še daleč!

Revolucionarni pokret v organizaciji nas ne sme zazibati v čakajoče brezdelje; uspeh nas ne sme upijati! Ostati moramo isti revolucionarji kot doslej; odstranjevali bomo vzroke, ki dovedejo do revolucije!

Dedščina, ki jo prevzemamo, ima premnogo neobdelanega polja, a tudi dovolj obdelanega — delajmo, da bo dedščina boljša, ko jo bomo oddajali v druge roke. Čas gre neizprosno svojo pot in zahteva svoje: tudi za nas pride dan oddaje, dan obračuna.

Podedovali smo Svetopolkove raztresene palice, sreča z nami, če nam bo dano izročiti jih naslednikom v butaro zvezane!

Josip Ribičič.

Poročilo o seji širjega sosveta UJU Pov. Ljubljana dne 10. januarja 1926 v dvorani ljubljanskega mestnega magistrata.

(Odobreno na seji ožjega sosveta Pov. UJU dne 16. januarja 1926. Celoten original je med spisi.)

Ob navzočnosti zastopnikov 31 učiteljskih društev in vseh članov ožjega sosveta ter dveh članov nadzorstva otvoril poverjenik g. L. Jelenc sejo, določil dva zapisnikarja (Ribičiča in Wudlerja) ter preide takoj k svojemu poročilu, ki se v glavnih potezah glasi:

Noče razmotrivati, če so centrala UJU in posamezni njeni deli storili v minulemu letu svojo dolžnost. Ljubljansko poverjeništvo pa je bilo marljivo: s paznim očesom je čuvalo pridobljene pravice učiteljstva in se prizadevalo izboljšati novih. Naše storjeno delo s projektom šolskega zakona ima trden temelj, če tudi ga bodo sedaj zavrgli kakor se čuje. Nebroj je bilo intervencij v korist posameznih članov in celote. Prosvetno delo se tudi ni zanemarjalo! Vzgajali

smo tudi naraščaj, ki se mora vzgajati tudi politično! (Medklci: Ni naša naloga vzgajati tako! Politično pač — ne pa strankarsko!) Naš tisk napreduje! — Odseki pa ne delujejo kakor bi bilo želeli! (Medklci: Ne jih zatirati!) Preveč jih je! Treba jih bo družiti. Po svojih poslovnih delih so društva v društvi. Samostojnost je kvarna; odseki bi morali pošiljati svoje sklepe poverjeništvu v nadaljno poslovanje. — Vsi ne moremo biti enakih mišljenj; vsaka nesloga bi se morala zravovati na sejah ožjega ali širjega sosveta in pri skupščinah. Obžalovati je, da se sklicujejo sestanki za hrbtom poverjeništva. — Z imenovanjem Štruklja je učiteljstvo doživelo kľofoto. »Učit. Tovariš« ni našel besede, da bi ožigotal to poniževanje.

Predsednik hoče preiti takoj k 2. točki dnevnega reda, pa se oglašio k besedi:

Hren: Zagovarja sestanek v Mariboru. Načelni konflikt v seji ožjega sosveta je kazal, da pride do likvidacije na

seji širjega. Da se konflikt aplanira, se je sklical neoficialni sestanek vseh predsednikov mariborske oblasti. Zavrača izraz, da se je zahrbtno delalo.

Lapajne: Povdarja, da predsednik zavzema stališče proti našim gospodarskim podjetjem. Zlasti v zadevi U. K.

Dimnik: Kritika »Učit. Tovariša« z vodilnega mesta se je dotaknila le malenkosti in se ni ne z eno besedo dotaknila načelnih zadev ne smeri lista. — Odseki naj bodo samostojni! Odseki niso nikoli bili pozvani, naj poročajo sosvetu. V enem ednem slučaju se je to zgodilo, a še tistikrat zaradi političnega strankarstva. Z obsojanjem slučaja Štrukelj b. samo škodili stvari in napravili zadevo osebno in strankarsko; uveljaviti se moramo na drug način in pridobiti drugače avtoriteto. (Aplavz.)

Sledi poročilo strokovnega tajnika

Po lepo uspehi pokrajinski skupščini se je pričelo podrobno delo doma — sklepi in resolucije so se poslale šolskim oblastvom i. dr. Na sejah ožjega sosveta so se obravnavale tekoče zadeve — sklepi so se poslali na pristojna mesta. Na poziv poverjenštva se je priglasilo mnogo članov za sprejem na višjo pedagoško šolo — mnogo sprejetih, mnogo odklonjenih. Omenja ustanovitev pevskega zbora: poverjeništvo se je udeležilo ustanovnega občnega zbora ter hoče podpirati nadaljnji razvoj. Naš list je bil edini, ki je poročal o ustanovitvi tega zbora. — Na razpisano mesto knjižničarja se je imenoval Vekoslav Mlekuš. — Glavna skupščina v Subotici: Podrobno, st. so že znane. Zborovanje burno, kakor bi ne smelo več biti v bodoče. Po zborovanju so šli zastopniki našega poverjeništva k prosvetnemu ministru Vukičeviću v Beograd, kjer se je povdarjala učiteljska stalnost in kvarnost po prepogostih premeščanjih. — Materjalno vprašanje: Beležimo v naši bilanci nazadovanje. Povišice se priznavajo od dneva ukaza, ne pa od dneva dospelosti, novi finančni zakon je zvišal službeno dobo za pravico do penzije od 10 na 15 let in vštete 15% doklade v penzijo s 35 službenimi leti; odbili so stararino pri naravnih stanovanjih. Činov. zakon ni nič stalnega več! Za učitelje-izgance je poverjeništvo interveniralo pri odboru za molbe in žalbe, Dr. Žerjav je dal upanje, da bo zadeva ugodno rešena. — Pravno-obrambni odsek: O delu in uspehu ima odsek poročati na prihodnji pokrajinski skupščini. — Naša prosvetna politika in naša organizacija: Večna menjava uradništva vpliva kvarno na konsolidacijo naše države. Trdna in zvezna

organizacija nam je sedaj najbolj potrebna. Za dosego II. kategorije je bilo treba boja. To je treba vedno povdarjati. Poziva predsednike, da posvetijo na prvem zborovanju vsaj uvodni nagovor pomenu in dosedanemu delu Udruženja. Živimo v kritični dobi, ki ne sme najti majhnih ljudi. Ne razdrti, ampak zidati na ustvarjenem temelju

K tajniškemu poročilu dodaja pov. Jelenc: Državni budžet za leto 1926/27. je okrilj postavke za prosveto: od prvotnih 1300 milijonov je padel budžet na 750 milijonov Din. Črtalo se je pri personalizacijah. Poročajo, da odpuste v Sloveniji vse učitelje srboinvaščine, telovadbe, petja i. dr. Pride pa še hujše. Kdor bo napredoval, ko bo kvota izčrpana, dobi nove prejemke šele od proračuna leta 1927/28. dalje. Računati treba s faktom, da bo vsaka vlada dobra s kmetom in se na državnega uradnika ne bo ozirala.

(Vname se ostra debata, v katero posežejo tov. Lapajne, Jelenc, Hren, Dimnik in Gus.)

Sledi blagajnikovo poročilo, ki se priobči članstvu po končni ugotovitvi.

Temu sledi dolgotrajna debata o gospodarskem stanju Pov. UJU in listov. V debato so posegli: tov. Luznar, Dimnik, Musek, Fegic, Dolinar, Stopar, Hren, Završnik, Hočevar, Alt, Ribičič in Gus.

Blagajnik ugotovi, da bi bilo blagajniško stanje ugodnejše, ako bi članstvo in društva redno plačevala svoje obveznosti napram poverjeništvu in »Zvončku«. (Nekatera društva imajo celo 9000 do 14.000 letnih zaostankov.)

V meniu nadzornega odbora je podal poročilo tov. Luznar.

Preide se h glasovanju predlogov:

1. Fegičev: Naročnina »Učit. Tov.« za neorganizirane naročnike znašaj v bodoče 60 Din, za »Popotnika« pa 50 Din. — Sprejeto.

2. Fegičev: Vsi na novo upokojeni tovariši in tovarišice ostanajo redni člani naše organizacije. Plačujejo polno članarino in prejemajo oba stanovska lista. — Sprejeto že na skupščini v Krškem.

3. Hrenov: Gospodarski odsek in nadzorni odbor naj točno ponovno ugotovita naše finančno stanje, naj preuredita upravo, da bo brezhibna in naj do 1. aprila t. l. to delo izvršita in poročata o stanju ožjemu sosvetu.

LISTEK.

„Naš Glas“.

K cilju drugovi!
U nama se bojevi biju;
u nama se laži kriju,
mi srčno spremni u boj.

U kolo, u kolo
golubovi,
nek visoko lete
mladi nam snovi.
Mi moramo dalje
plemenitom cilju!
Daleko vi sanje,
mi tražimo zbilju!

(T. U.)

Ko beremo to v prvi številki »Našega Glasa«, vidimo čilost in borbenost, s katero nas kliče naš drug T. U. v boj za naše ideale! Mlad je »Naš Glas« in ni dosegel še svojega razmaha, ali zato nič manj borben. S silo ljubezni do svojega rodu želi in hoče prodrati v srca vseh, vas vseh, ki čutite in bdite za naše brate v Primorju, ki jim hočemo nuditi oporo in viliti poguma za nadaljni boj!

»Da! Nam je, za zarjo blesteč pogledati in kaj ljubega in lepega ti povedati o domovinu!«

Mi hočemo, kolikor je v naših mladih močeh, hočemo in moramo, ker je naša sveta dolžnost, zreti v lepšo zarjo Tvoje bodočnosti, o domovinu!

Zato smo izdali svoje glasilo! »Živa potreba naš je pozvala na oder«, piše urednik. Udruženje slovanskih srednješolcev v Italiji je izprevidelo, da pri vsem obširnem delu in organizaciji ne bo zmoglo naloge medsebojnega obveščanja članic Udruženja, brez skupnega informativnega glasila. In zdaj je glasilo tu. Ne pustimo, da bi zopet moralo prenehati!

Prve tri številke, ki so doslej izšle, nam pokažejo sliko tega lista. Snov je razdeljena v tri dele: v leposlovni, prosvetni in informativni del ter vestnik. Spisi so hrvatski in slovenski. Ne moremo leposlovnega dela motriti s preveč strogo literarnega stališča, ker list sam ni strogo literaren, omenim pa naj, da so mnogi sestavki, kako tudi pesmi, precej epigonski, da nekateri čez mero. (Berač Jurko!) Nijnajo tudi tendence kakršne bi si želel v takem listu. Mi n o č e m o v e č »Solz v čašo skelečih nam ran« (Cvetoslav)! Kakšne so čaše ran ne vem! Tudi »Zvonovi naj ne tožijo« več; in če žene in dekleta sprašujejo: kod? — povej jim Mirjam in ne pusti jih v blato!

Članki in razprave prosvetnega in informativnega dela so mnogo boljše in našim razmeram potrebni in so objektivni.

Omenim tu članek »Kje naj študiram« od Branimira Dobravškega. Povzemam par besed: »Pomislite, kaj bi se zgodilo z našim ljudstvom, če bi ga zapustila vsa inteligenca?! Isto — kar se zgodi z ladjo brez krmarja. Že itak je odšlo v tujino premnogo zrelih, odličnih mož, ki bi nam bili lahko še v veliko korist — in najzlastneje je, da ubira mladina isto pot...« V naslednjih dveh številkah piše isti dvoje dijaških pisem iz Jugoslavije. Jože Bajda piše o sebičnosti in človeški družbi; prav ima ko pravi: »Mi smo mladi in ne bomo obupovali s Hamertonem, nestrpnim aristokratom, ki je navajen ukazovati in se mu zdi usodno, da ne more spreobrniti svet v petih minutah.« Isti piše o slovenskih dijaških listih v Julijski Krajini, D. J. poroča o ekonomskem položaju primorskega dijaštva v Sloveniji. V drugi številki obsega ta del članek o občnem zboru Udruženja slovanskih srednješolcev v Italiji. Pri naša tudi podrobno poročilo o delu odseka za izdajo našega glasila. Javnost se tu lahko seznani s težočami in žrtvami naše organizacije. Pojasniuje in utemeljuje stališče Udruženja, ki je napredno, narodno in demokratično. Sledi Tugomira Učiča »Srednješkolski život«, ki ga nadaljuje v tretji številki in od Ar. »Ekonomskega« položaja dijaštva v Hrvatskoj. V istem delu tretje številke nahajamo zani-

mive članke in spise od N. N. »Siavenska budućnost«, od Dragovana Vinkova »Škola života«, »Nestručnost Italijanskih učiteljskih škola« kar piše Tone Petruško-Petrov. Med posameznimi razpravami so aforizmi in sestavki bolj splošnega značaja. N. pr. v prvi številki Maksima Češinskega: »Nekaj smernic o potovanju«. Nai omenim v drugi številki lep nekrolog Njegošu od N. N. Najzanimivejši članek v tretji številki je pa »Škola života«, ki sem ga že omenil. Tovariš Vinkov nas seznani z človekoljubno Vidovičovo šolo. Dobro je pogodil marsikoga izmed nas, ki sam sebe ne pozna. Kritično razpravlja o šolah — »koje su previše udaljile se od života«. Zahteva v tem oziru več svobode šolskega pouka. Njegova kritika šolske vzgoje in pouka je najbolj utemeljena, kajti res vzgaja kot sam pravi prei — »učene lopove i Paskijevice, a ne ljude koji kane da vode narod!«

Omenil sem samo vrsto člankov iz tega dela zato, da je razvidno kako se zanima dijaštvo za življenje. Ostali so tudi zelo dobri.

Vestnik vseh treh števil prinašajo kratke črtice. Tako n. pr. v 1. številki o Lužisko-Srbskem dijaštvu, v drugi o Prosvetnem tečaju na Krasu. Lisek in Kronika prinašata tudi podrobnosti. V tretji je poročilo o občnem zboru društva

tu in pa tudi vsem sreskim društvom. — Sprejeto.

Završnik umakne svoj predlog. Ribičič umakne svoj predlog po ugotovitvi, da je fond, iz katerega se vzdržujeta uredništvo in strokovno tajništvo — naš.

Sledi poročilo o seji širjega glavnega odbora UJU v Beogradu dne 28. in 29. decembra.

(Predstavko ministra in poročilo še prinesemo)

Prihodnja glavna skupščina se vrši v Skoplju-Kosovo.

Šijanec: predlaga da bodi pokrajinska skupščina v juniju, državna pa v avgustu.

(Se pošlje kot želja centrali v Beograd).

Mencin: Preko nas se pravila ne smejo sestavljati! Ni vseeno ali zastopamo eno izmed petih poverenštev ali dve oblasti od 33.

Lapajne: Nani je seja Glavnega odbora napravila boljši utis. Simpatična je bila zahteva po depolitizaciji organizacije. Treba iskati stika med poverjeništvu.

Rubeša: Po potrebi naj bi se spajala pov. tudi dveh oblasti.

Jelenc: Poziva na sodelovanje v »Nar. Prosveti« v slovenščini

Mencin: Po členu 70. poslovnika bi morali imeti posebnega poročevalca za osrednje glasilo.

Gnus: To še ni zgodilo, ker je težko naložiti komu to breme.

Popoldne ob pol 2 uri. Nadaljevanje: Imela bi slediti 4. točka dnevnega reda:

Stopar: Predlaga, naj se točka 5. obravnava pred 4. in namesto pete obravnava deklaracija učiteljskega društva za Mežiško dolino.

Jelenc: Je proti, ker spada deklaracija kot predlog k 7. točki. (Nemir. Klici: To je terorizem. Glasujmo!)

Rajšp: Predlaga da se 7. točka obravnava pred četrto.

Predsednik: Se vda.

Mencin čita deklaracijo in jo utemeljuje:

Najprej cilj, potem vprašanje naše vzgoje. Posledice naše poveri, politike so katastrofalne. Razmere silijo k odločitvi; ali ena sama velika organizacija, ali več malih z različnimi ideologijami. Kompromis je nezdrav. Obračunati moramo z vsako dvoličnostjo. Teorija in praksa se morata kriti. Naše poverjenišvo je predstavljalo tradicijo, s katero moramo prelomiti. Ni značajnosti v tem, da vztrajamo pri tradicionalnih prepričanjih. Kar na mestu, se mora žrtvovati! V mežiškem društvu so včlanjeni vsi, ker vlada tam svoboda nazorov in vesti. Kot organizirani čutimo udarce, pa naj jih daje Peter ali Pavel. (Aplavz.) Tudi stanovsko glasilo ni povsem odgovarjalo do zadnje dobe. Ne stan ne stranka ni imela koristi od dosedanje politike poverjenišva. Vsi nosimo odgovornost, ker nismo proti njej nastopili. Na vodilna mesta moramo močje, ki niso kompromitirani politiki, močje do katerih se bo vsak z zaupanjem obrnil ko bo potreboval pomoči. Duh strpljivosti in discipline mora v organizacijo. Ako smo edini,

— članice Udruženja — »Zora«, poročilo Kongresa Saveza Jugoslovanskih srednješolskih udruženj v Beogradu, o kongresu Ukrajinskega dijaštva itd.

Listek te številke prinaša kritiko Jakoba Rude, ki so ga igrali v Gorici člani dramskega društva. Tovariš h. š. poroča pregledno o jesenski operni sezoni v gledališču »Politeama Rosetti« v Trstu.

Iz vsega tega razvidimo, da je list rodila res živa potreba, kajti prosvetni in informativni del in Vestnik lista sta neprimerno boljša od leposlovnega. Tu naj se razčistijo pojmi našega inteligenčnega naraščaja, ki je poklican v to, da postane kdaj močna roka in borec za pravice našega ljudstva v Primorju. Vse čitatelje in čitateljice »Učit. Tovariša«, posebno pa zavedno učiteljsvo prošmo, naj podpre primorsko mladino v njeni borbi in ji nudi moralno in materialno pomoč!

»Stopite v naše kolo! Čist in krepak naj odjekne naš glas ob vznožju Učke in objame nai s pilom vetriča skale Nanosa in odmeva nai v pečinah strmega Krna... Čist in krepak naj spremi valove zelene Soče in zabojni v sinjem Jadranskem morju!»

Vse informacije, kakor tudi list se dobi v društvu »Zora« v Tomanovi ulici (arena »Narodnega doma«) J. M.

premoredmo več kot se nam sanja. (Dolgotrajno pritrdjevanje in aplavz)

Dimnik: Da je prišlo do razpravljanja načelnega vprašanja, je zasluga tudi lista. List je imel težko stališče: V trenutku, ko je hotel pokazati jasnejšo smer, se je hotelo to smer udušiti. Je postavil referat v smeri naše politike, pa se referat ni pripustil na današnjo sejo. Ga želi prečitati sedaj.

Predsednik: Govoriti se sme samo k deklaraciji. Ako se govornik ne bo držal razprave, mu vzamem besedo.

Dimnik: Spada k deklaraciji. Čita. (Referat priobčimo pozneje.) (Čitanje moti predsednik z medklici, kar izzove tu pa tam besedni dvoboj med njim in Dimnikom).

Keršič: V deklaraciji so stvari, ki zadevajo vse člane. Ne prevzema odgovornosti za konjiško društvo. Ne podpiše deklaracije.

Završnik: Ne prevzema odgovornosti za kočevsko društvo, ker ni bil informiran o deklaraciji. (Medklici galerije: Nisi hotel priti k seji, kjer se je deklaracija obravnavala!)

Rajšp: Opazuje delo v organizaciji že 30 let. Kar je do pred kratkim veljalo, ne velja več! Novim časom se moramo ukloniti. Jelenčeve zasluge so neveljavne, ali tradicije so izgubile veljavo. Če se ne uklonimo, bo šel čas preko nas. Depolitizacija je potrebna in mogoča! Kot star borec kliče: Živela depolitizacija v naš. organizaciji! (Navdušen aplavz).

Rubeša: Žal mu je, da nismo prelomili, ko je stal na krmilu človek našega mišljenja.

Musek: Govori o Stankoviču, ki si je pridobil zaslug. Je za deklaracijo.

Ribičič: Je za deklaracijo. Zavrača Rubešo: Boj za depolitizacijo se v njegovem društvu vrši že par let.

Macarol: Je zanjo. Če je mogoča pri novinarjih, ki so si dnevno v boju, mora biti mogoča tudi pri nas.

Lapajne: Besede Rajšpa zaležejo največ! Naš hrbet je največ trpel po naših strankarskih pripadnikih. Žalostna je izjava predsednikov, da nista odgovorna za svoje člane! Sja odgovorna po mestu, ki ga zavzemata v društvu! Je za deklaracijo, ki naj se sprejme v celoti! Dovolj neuspeha je za nami.

Predsednik: Podaj zagovor glede delovanja v namestitni komisiji in strankarstvu v organizaciji.

Jurančič: Je za deklaracijo. Tudi v imenu učiteljske omladine.

Dolinar za Gornjegrajsko učiteljsko društvo isto

Hren: Obžaluje incidente. Odgovarja Rubeši: Uspeh bi bil gotovo lepši, če bi prišlo do obračuna prej, ampak vsaka stvar mora dozoreti. Ta proces se je začel že leta 1920. v Mariboru. (Jelenc: Od 27. novembra.) Moralni nivo učiteljsva je padel zaradi stranke, ki so nas poznale le, ko so nas potrebovale. Naslonili se bomo na vse in na nobeno stranko. Najprej smo učitelji, potem prosvetni delavci, nato nacionalisti in navsezadnje šele pripadniki te ali one stranke.

Stopar: V principu smo že lani sprejeli tako deklaracijo, pa ni bilo uspeha.

Dostal: Če ne bi imeli besedo pri personaljah bi je društva sama zahtevala! (Klici: Način, način!)

Mencin: Nastopali smo tudi takrat, ko je bilo riskantno! V Šošanju nismo nastopili iz ozira do osebe poverjenika. Učiteljsvo bo zahtevalo zastope, ki jih uradno dobimo in ki se bodo volili! Tov. predsednik je javno izjavil, da je sodeloval pri persekucijah. (Jelenc: Krivice so se popravljale. Dostal: Zakaj niste za Koroščeve vlade protestirali? — Mencin: Smo! Poslali smo proteste poverjeništvu, ki jih pa ni objavilo.)

Predsednik: Zaključí debato, ker se nobeden več ne javi. Izjavlja, da deklaracije ne da na glasovanje po členu 68. poslovnika. Deklaracija se bo obravnavala v odsekih, ki jo bodo pripravili za delegacijsko zborovanje. Poroča, da želi profesorsko društvo stopiti v stike z našo organizacijo. (Klici: Najprej deklaracija.)

Nastane nemirna debata, kako naj se člen 68. interpretira.

Dimnik: Ali naj se deklaracija objavi?

Predsednik: Takrat, ko bo končnoveljavna.

(Nemir, razburjenje. Predsednik prekine sejo.)

Po 10 minutah otvori predsednik sejo in izjavlja:

Interpretirati člene ima pravico samo predsednik. Dovolj glasovanje, če se

naj deklaracija odda odsekom, da jo pripravo za delegacijo.

(Nato so se pričela pogajanja glede interpretacije čl. 68. poslovnika.)

Mencin: Konstatira, da je poverjenišvo nasprotno smeri deklaracije, ki jo zastopa večina ter mu zato odreka v

Spomenica glavnega odbora UJU ministru Prosvete g. St. Radiću.

Gospodinu

Ministru Prosvete

Glavni Odbor Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva, koji je kao predstavnik udruženog učiteljstva sastavljen od izaslanika iz cijele države, u svojoj sednici od 28. i 29. decembra 1925. god., pretrpao je sva aktualna pitanja naše narodne osnovne nastave i učiteljskoga staleža, pa saslušavši i raspravivši izveštaje i predloge iz pojedinih krajeva, zaključio je da Vašu pažnju Gospodine Ministre, navrat na ova mišljenja i želje, koje smatra izrazom najbitnijih i najprečih potreba u radu oko unapređivanja naše osnovne nastave i normalizovanja naše prosvetne politike.

Saglašavamo se s obaveštenjima i predlozima koje je Vama, Gospodine Ministre podneo Izvršni Odbor Udruženja svojom predstavkom od 2. decembra 1925. g. Br. 900 i molimo da bi ste ih izvoljeli uzeti u obzir kao opravdanu orijentaciju za provođenje prosvetne politike u našoj osnovnoj nastavi.

Napose ističemo težnju da se novi jedinstveni zakon za osnovne škole u domovini, koji treba da konačno odredi stalni pravac razvitku naše prosvetne politike, ne donese bez potrebne stručne saradnje ovoga Udruženja, kako se to i do sada praktikovalo.

Dok se taj zakon ne donese prijeka je potreba da se radi uređenja stalnosti u prosvjetnim prilikama osnovnoga školstva uvaži ovo:

1. — da se u osnovnoj nastavi svijju grana ne vrše takve promjene, koje mogu da prekidaju kontinuitet školskoga rada;

2. — da se u školskoj administraciji održi po svima krajevima takođe kontinuitet i jedinstvenost;

3. — da se bez potrebe, krivice i bez stručnih razloga ne smenjuju i ne premje-

imenu svojega društva zaupanje. Prosi, da se predsednici priključio temu

Predsednik poda demisijo zase in za strokovnega tajnika ter ob nemiru in razburljivem razpoloženju zborovalcev zaključí sejo.

(Dnevni red ni bil izčrpan.)

štaju prosvjetna lica različitih vrsta, od kojih su mnoga poznata kao valjani u stručnom nacionalnom pravcu te kao vredni saradnici ovoga udruženja, koje od svoga postanka radi predano na konsolidovanju prilika u našoj državi i narodu kao i na izravanju svih opreka u nas;

4. — da se povremenim zakonima o dvanaestinama ne dira u prava učiteljstva i škole, koja su stečena stalnim zakonima, a koliko se do sad to učinilo, da se sve povrti u predašnje zakonom zagarantovano stanje;

5. — da se ne preči učiteljstvu vršenje ustavom zajamčenih građanskih prava slobode uvjerenja i savjesti;

6. — da se kod namjeravanoga popunjenja Glavnog Prosvetnog Saveta, kojim se hoće omogućiti savetodavno učestvovanje prosvetnih lica iz različitih krajeva države, uvaži snaga lojalna nastojanja i predstavništva ovoga udruženja po tim krajevima i

7. da se u nekim prosvetnim pitanjima prenese delokrug Ministarstva Prosvete na Prosvetna Odeljenja Velikih Župana, kako bi se ujednostavio i ubrzao prosvjetni rad po oblastima;

8. — da u izradivanju novooga školskog zakona postavi se težište na to, da osnovna škola ostane državna institucija i da u njoj rade samo državni propisno osposobljeni učitelji;

9. — da se u disciplinskom postupku primjenjuju in na učitelje osnovnih škola ustanove činovničkoga zakona od 31. jula 1923.

Iz Sednice Šireg Odbora Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva, 29. decembra 1925. g.

Tajnik,

Jov. Miljević.

Predsednik,

Petar Vuksanović.

Visokošolski študij, delovanje in vživljanje učitelja v milje svoje okolice.

Zadnja leta sem. se veliko razpravljalo po učiteljskih zborovanjih, še več pa v našem glasilu »Učit. Tovarišu« o pravicah učiteljstva do visokošolskih študij na univerzah.

Res, ni prezreti tega pojava med nami, celo pospeševati se ga mora, kajti ravno take zahteve med učiteljstvom so najboljši dokaz da še vedno žive med nami oni lepi, vzvišeni ideali po duševnem napredku in zmožnosti ter vsestranski tudi višji usposobljenosti.

Pa kakor ni teh zahtev podcenjevati z malouvaževanjem, vendar ni prezreti na drugi strani nič manj važne, če ne še važnejše potrebe za učitelja, brez katere vse visoko znanje učitelja ni v hasek in mu ne da uspehov, katere ima morda načrtane v svojih učnih načrtih in ciljih.

Lepo je kaj več znati in vedeti kot se morda potrebuje pri pouku na osnovnih in meščanskih šolah. Pa vse znanje in bodi še tako visoko, visokošolsko, z vsemi potrebnimi izpiti, ne rodi in ne bo rodilo zaželenega sadu, ako se to znanje, ta vednost in učenost ne zna primerno prilagoditi in uinčiti pouku, otročji duši in usposobljenosti tega. Da učitelj-vzgojitelj res doseže zastavljeni cilj in smoter osnovnošolskega pouka, da zadosti, ni zadosti da pozna le otroka samega kot objekt, ampak treba dobro poznati tudi njegovo okolico, milje, ki ga obdaja.

Posebno in lahko se trdi, da je posebno na deželi, ravno to največje važnosti, kar se je in se posebno od mlajšega učiteljstva to preveč zanemarljivo, deloma po lastni, deloma po krivdi tozadevnih šolskih oblasti. Treba, da učitelj popolnoma živi z narodom, s krajem, kjer službuje; spozna njegove potrebe, njegove šege in navade, slabe in dobre ter skuša, ne prehitro, dobre spopolniti, a slabe polagoma zatreti in odpraviti, ne da bi pri tem radi teh slabih navad ljudstva morda dotični kraj in ljudi zaničeval, zametaval in bodi še tako oddaljen in ločen od sveta, kakor se pravi.

Dobi se tovariš, še več je tovarišic, ki svojega službenega kraja niti ne

pozna; ne ve koliko yasi in selišč spada pod šolski okoliš kjer službuje, ne pozna niti njih lege, njih občevalnih, prometnih zvez, cest, potov in stezic, ne pozna potokov, potočkov in v kraju znanih in pomembnih studenčkov, niti ga ne interesira rudništvo živalstvo, rastlinstvo kraja. Vsak kraj ima kaj pomembnega. Pa še več!

Vsak kraj ima več ali manj za kraj, ali širje, celo za narod zaslužnih, znamenitih mož. Vse to in še veliko, veliko je, kar ali česar ni prezreti učitelju, če hoče res imeti uspešen pouk in k temu zaželeno uspehe. Le tak učitelj, ki bo stikal za vsako količkaj važno zadevo, to spoznal, naslonil ves svoj pouk predvsem s svojim znanstvom, bodi to potem že visokošolsko ali pa primerno študijam dosedanje dobe, upoštevajoč vse krajevne in ljudske posebnosti in potrebe, bo res blagonosen.

Priznati treba, da učitelj vsega tega ne bo obvladal v pol ali tudi v enem letu. Treba je daljšega časa.

Zato se pa naj že neha enkrat z večnim prestavljanjem iz kraja v kraj. Seveda učitelj(ica) ki samo toži o dolgačas, o puščavi kraja ter vednem hrepenenju po mestu, ko še tako kratek prosti čas enega ali celo pol dne porabi, da se odstrani od svojega službenega kraja, mesto da bi ta čas porabil ravno v zgoraj navedene namene, ne bo nikdar poseben ali dober učitelj; ne bo dosegel uspehov in naj je natrpan še s takim znanjem in učenostjo, ki jih je dosegel na visokih šolah. Da bo učiteljevo znanje res sadonosno, treba da upošteva pri vsem svojem pouku krajevne razmere in ljudske potrebe, potem bo šele njegova morebitna učenost imela pravi pomen.

Gotovo ni brez pomena, ako učitelj še kaj več zna, s čimer se res lahko ponaša in če to znanje zna poljudno prenesti tudi na druge, ki žele kaj več vedeti in znati, za kar, v pravem znišlu, vzposobi visokošolski študij in kar naj razprši stare predsodke v našem manjznanju od drugih stanov, če tudi je že današnji učiteljski študij enak če ne že

večji v nekem oziru od drugih srednjih šol.

Pa zakaj pišem ta članek? Marsikdo od tovarišev si bo mislil, da je naperjen proti študiju učiteljstva na visokih šolah! Najmanj to! Očitno pa priznam, da mi vzbujajo bojazen da ravno radi tako visokega in temeljitega znanja, se bodo ti odtegovali službovanju na deželi ter hrepeneči in strmeli po višjih službenih mestih, katera se nahajajo le v mestih.

Ta ali drugi bi znal ugovarjati s pri-
mero, češ: duhovnik ima tudi visoke študije, pa je vse življenje na deželi. Že res, samo s to razliko da je službovanje, poklic, duhovnika dokaj različen od učiteljskega poklica. Pa vse to na stran.

Ta članek ima namen opozoriti na nedostatke pouka in vsega učiteljevega delovanja, ako se to naslanja na krajevne razmere ter ljudske potrebe in potrebe. In to ni nič manj važno, če ne še važnejše od še tako visokega znanja, ki ga more nuditi samo visoka šola.

Končno še kratka opazka. Če ni bilo doslej še vse tako, da je bilo tu in tam učiteljstvo malobrižno za krajevne razmere ter smatralo — ne vse — svojo po-

klic nekako rokodelskim, je vzrok velikodušno to, ker se učiteljevo delo sodi po dvojnem merilu, slabšem in boljšem. Po slabšem se sodi navadno delo na deželi in v tem oddaljenem in tembolj zapuščenem kraju. Učitelj(ica) v takih krajih je bil čez nekaj let, ko si je čez leta zaželel lepšega kraja, nekako pozabljen in omalovaževan, če tudi je bilo njegovo delo veliko plodonosnejše v razmerju k delu tovariša v mestu, upoštevajoč razmere in okolnosti po katerih in s kakšnim trudom in požrtvovalnostjo se je trudil ta na deželi, morda v največjem hribovju, in onem v mestu. Pa pri vsem tem je prvi pahnjen v ozadje kar mu vzame veselje do nadaljnjega dela. To vidijo drugi, mlajši, se jih polasti malodušje in brezbriznost za višje cilje. To se naj odpravi in uvažuje resnično delo in prepričan sem, da bo redke učitelj(ice), ki bi se bal dežele ter uvaževal pri svojem delu zgornje pravilo v trdnem zupanju; čez toliko časa pridem na boljše, lepše mesto saj mora vsak to poskusiti. Zato, da se bo to v polni meri upoštevalo in uvaževalo: proč z vsako protekcijo, pa bodi Peter ali Pave!

L. P.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Italije.

—it Sloveščina na ljudskih šolah v Julijski Krajini. Pod naslovom: Dodatne ure p. š. »Učiteljski list«. »Takozvane dodatne ure v pouku materega jezika so torej končno odpravljene. Tako je prav. Ne bo treba več govoriti po listih o širokogrudnosti, ne bo treba interpelacij, ne bo treba skrbeti za urniki, vpisovanji in s predpisi, ne bo več nepotrebnega razburjanja in predvsem ne bo spodbujanja enakopravnosti. Odslej so privilegiji odpravljene, glavna ovira mirnega sožitja, zakaj preveč špekulantov je živelo od teh dodatnih odvzetih ur. Jan Amos Komensky, tvoja zvezda je stara in komaj je še brlela; čas je bil, da smo jo ugasnili. Vidíš: Sic transit gloria mundi!« — Članek govori jasno in ni treba nikake pripombe.

—it Slovenske učitelje v Kalabrijo! Pred Božičem je imela fašistovska »Corporazione della scuola« svoj kongres v Rimu. Na dnevnem redu so bili med drugim tudi predlogi glede šolstva v novih (odrešenih!) pokrajinah. Zahtevali so, da se ukine pouk v maternem jeziku (kar se je tudi zgodilo), slovenske učitelje pa naj se pošlje, po zgledu železničarjev, v stare pokrajine, da se temeljito priučijo italijanskemu jeziku. Izvrstno! —ub.

Iz Čehoslovaške.

ERNEST ŠUŠTERŠIČ:

—čh Najnoveše potrebe narodnega šolstva v republiki. »Časopis čehoslovenske obce učiteljske« navaja s komentarji te-le:

1. Pariteta prejemkov učiteljstva narodnih šol s prejemki ostalih nameščenecv z isto predizobrazbo.

2. Reforma učiteljske izobrazbe v tej smeri, da bi splošno izobrazbo nudila popolna srednja šola, pedagoška izobrazba pa bi imela visokošolski značaj. Ako se splošno povdarja da je za otoka najboljše dobro, velja to gotovo predvsem o vzgojiteljih. Ako bi bilo mogoče dati vsem otrokom najboljšo učitelje, bi bilo vprašanje vzgoje po večini srečno rešeno. Visokošolski študij sicer ni pogoj, da bi bil izpolnjen ta ideal, vendar pa zavisi od njega ugoden vpliv svobodnega raziskovanja in proučevanja na razvoj vsakega dela bodočega učitelja in je pogoj znanstvenega temelja za šolsko prakso. Proti sedanjim učiteljskim govori tudi izkustvo, da ni mogoče ne staršem, ne profesorskemu zboru, ne kandidatu — z ozirom na njegovo 15. in 16. starostno dobo — sigurno presoditi, ako je zanj izvolitev učiteljskega stanu primerna.

Našemu članstvu!

Nekateri člani, zlasti upokojeanci niso na jasnem, koliko članarine plačujejo društvu za nje poverjeništvu. Zato priobčujemo danes naslednjo tabelo, ki je iz nje razvidno, kako je odmerjena posameznim članom članarina za leto 1926.

A. Redni člani, aktivni in upokojeanci po činovnem zakonu:

Celoletno	110.— Din
tričetrletno	82.50 »

polletno	55.— »
četrtletno	27.50 »

B. Poročene učiteljice:

Celoletno	40.— Din
tričetrletno	30.— »
polletno	20.— »
četrtletno	10.— »

C. Učiteljice ženskih ročnih del in vrtnarice:

Celoletno	70.— Din
tričetrletno	52.50 »
polletno	35.— »
četrtletno	17.50 »

D. Upokojeanci s staro penzijo:	
Celoletno	50.— Din
tričetrletno	37.50 »
polletno	25.— »
četrtletno	12.50 »

Blagajnik.

Opomba: S temi zneski je plačana tudi že članarina za Beograd in prispevek za učiteljski naraščaj (à 1 Din mesečno, izvemšni počitnic — dva meseca). Člani pod A. imajo s tem plačane tudi obvezne liste »Učiteljski Tovariš«, in »Popotnik«. Člani pod C in D. imajo s tem plačan obvezen list »Učiteljski Tovariš«. Prispevek za okrajno društvo je posebej. Priporočamo, da se članarina pobira od zaupnikov po šolah v desetih mesečnih obrokih.

Izjave okr. dr. za deklaracijo.

—d Učiteljsko društvo za Slovenjegraški okraj je na svojem občnem zboru dne 7. januarja t. l. sprejelo v polnem obsegu deklaracijo v bistvu, nalogah in smeri naše stanovske politike.

Splošne vesti.

— Iz Pov. UJU — Ljubljana. Na seji ožjega sosveta Pov. UJU dne 16. t. m. se je ožji svet izpolnil v zmislu člena 13. pravil UJU tako, da je odgovorno tajništvo prevzel tov. Jos. Lapajne, kot pomočnik v pisarni pa bo začasno posloval v tajniških zadevah tov. Josip Kobal, blagajnik Učit. konvikta.

— U Glavnj Prosvetni Savet imenovani su kao redovni članovi osim dosadašnjih: Dr. Stjepan Matičević, univ. prof. u Zagrebu — za višu nastavu, Dr. Stjepan Bosanac, rektor Više Ped. škole u Zagrebu — za srednju nastavu, Dr. Stjepan Ratković, prof. Više Ped. škole u Zagrebu — za učiti osnovne škole. Sem toga imenovanih je 20 vanrednih članova, među njima iz redova osnovnoškolskog učiteljstva: Pero Vuksanović, predsjednik UJU u Beogradu, Milutin Stanković, učit. u penziji u Beogradu, Savka Radičevićeva, šk. nadzornica u penziji u Beogradu, Ivo Tomašić, predsjednik Saveza hrv. učit. u Zagrebu.

— NAROČNIKE »ZVONČKA« prošimo da poravnajo zastanke na naročnini. Koncem tedna bomo razposlali peto številko in za tem sklenili polleten obračun za vse nabiralce. Kdor nam dolga po prejšnjem obračunu ne bo poravnal, ne bo dobil 6. številke. Zato prošimo nikar odlašati s poplačili.

— Umrlj je v Ljubljani g. Fran Kavčič, mag. pis. ravnatelj — naš bivši tovariš. Maturiral je leta 1909. Odšel je kot 6. na prvi svet iz tega letnika. Pokoj njegovi duši!

— Oklic. Šole, ki so naročile knjige za deška ročna dela, so jih te dni vse prejale. Garnitura knjig, ki je vsem zelo všeč, je radi številne naročbe okroglo 100 Din cenejša in stane s poštnino in z vsemi stroški 398 Din. Če želi še katera šola ali kak tovariš knjige naročiti, sem pripravljen posredovati še drugo pošiljatev. Omenim le še toliko, da so knjige prvovrstne in imajo okoli 4000 predlogov za deška ročna dela. Oglase sprejemam do 15. februarja t. l. — Tržič, 18. jan. 1926. — Albin Lajovic.

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

—i Postavljen: z ukazom Alojzija Purcelja za šol. uprav. na Sladki gori, srez Šmarje.

—i Penzionirani: Julija Koser, učit. dekl. mešč. šole v Ptuju, Marija Gajšek, učiteljica ženskih ročnih del v Dobovi. Ivanka Lampe, učiteljica meščanske šole na Jesenicah.

Naša gospodarska organizacija.

VABILO

na

VI. redni občni zbor »Učiteljskega zdraviliškega doma v Rogaški Slatini«, registrovanega zadrugi z omejeno zavezo, ki se bo vršil v torek, dne 2. svečana 1926 ob 11. uri v okoliški deški osnovni šoli v Celju, Razlagova ulica števil. 5.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o zadružnem poslovanju leta 1925.
2. Poročilo nadzorstva
3. Odobrenje letnega računa.
4. Predlog nadzorstva o podelitvi odveze načelstvu glede poslovanja.

5. Čitanje poročila Zadružne Zveze v Celju o izvršeni reviziji.

5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši uro pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen brez ozira na število navzočih zadržnikov.

Dol pri Hrastniku, dne 14. januarja 1926.

Načelstvo.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina (1925.) in darila: Vadnica ženskega državnega učiteljskega društva v Mariboru 40 Din; učiteljsko društvo za mežiško dolino 480 Din; učiteljsko društvo za kranjski okraj 100 Din; namesto potnine tovarišu ravnatelju Humku o priliki njegovega predavanja; (tov. Humku gre posebna zahvala, ker vsekdar nakloni potnino našemu U. D.); tov. Poredoš Štefan, Tešanovci (Prekmurje), 10 Din kot prostovoljni donesek učencev za urnike »Koliške tovarne«; šola v Slovenjgradcu 100 Din kot darilo od šolske prireditve (!); Franjo Rošker učitelj v Studenčih 60 Din v spomin umrlega Simona Ješovnika, svojega večletnega učitelja in prvega voditelja; posojilnica v Dolu pri Hrastniku po tov. Gnušu 100 Din. Iskrena hvala! — M. Kožuh, blagajnik.

—g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Ko objavim prvi letošnji izkaz, povdarjam, da je pristopilo doslej društvu z redno članarino prav častno število učiteljstva, kar bodi v vzpodbudo vsem zaostalom. Še posebej omenjam kočevsko nemško učiteljstvo, ki se je odzvalo v prav obilnem številu. Tudi ljubljansko ni zaostalo. Zaradi tesnega prostora bom navedel le šole po okrajih in poslane zneske. Plačale so: okraj Črnomelj: Črešnjevec 10 Din; okraj Kamnik: Blagovica 10 Din, Domžale 250 Din, Homec 20 Din, Kamnik dekl. 50 Din, Komenda 60 Din, Mengeš 77 Din, Nevle 20 Din, Skarčeva 20 Din, Stranje 22 Din, Šmartno 11 Din, Zgornji Tuhinj 20 Din, Tumljace 20 Din, Vodice 30 Din in Zalag 20 Din. Okraj Kočevje: Bosiljva Loka 10 Din, Grčarice 10 Din, Livold 22 Din, Mozeli 30 Din, Osilnica 11 Din, Ovečjak 21 Din, Ribnica 100 Din, Mihajl Vrbič ob svoji 40 letnici 100 Din. Čestitamo! Stara cerkev 55 Din, Staribreg 10 Din, Sveti potok 10 Din, Stalcarji 22 Din, Turjak 10 Din in Velike Poljane 10 Din. Okraj Kranj: Bukovica 10 Din, Cerklje pri Kranju 80 Din, Kokra 125 Din, Kranjska deška 80 Din, Kranj dekliska 80 Din, Naklo 20 Din, Poljane 50 Din, Predvor 40 Din, Reteče 10 Din, Selce 50 Din, Škofja Loka 70 Din, Trboje 51 Din, Trebija 22 Din, Tržič 132 Din in Zablani 10 Din. Okraj Krško: Bučja 22 Din, St. Janž 77 Din, Skočjan pri Mokronogu 20 Din, Tržišče 10 Din in Zameško 22 Din. Okraj Laško: Hrastnik dekliska 70 Din. Okraj Litija: Dole 10 Din, Hotič 100 Din, Poljski 10 Din, Primsko 10 Din in Zalna 20 Din. Ljubljana: I. deška osnovna 110 Din, II. deška osnovna 100 Din, Barje 50 Din, I. dekliska osnovna 90 Din, pomožna šola 156 Din, gluho-nemica 120 Din, Božo Račič 10 Din, Prosvetni oddelk 70 Din in Rudolf Horvat 100 Din. Okraj Ljubljanska okolica: Dol pod Ljubljano 100 Din, Jezero 11 Din, Podlipa 20 Din, Preserje 44 Din, Rakitna 10 Din, Studenec-Ig 60 Din, Zgor. Siška 40 Din, Skočjan 11 Din, Tomišelj 110 Din, Zalag 50 Din in sreski prosvetni referat 40 Din. Okraj Logatec: Čerknica 10 Din, Grahovo 30 Din, Igavca 70 Din, Gor. Logatec 50 Din, Dol. Logatec 100 Din in Planina 55 Din. Novo-mesto: Dobrič 20 Din, Radovljica: Dobrava pri Jesenicah 10 Din, Sevnica: Blanca 20 Din. Skupno število članov znaša 277. Poleg tega je prejelo društvo sledeče darove: Neimenovan 1000 Din, učit. društvo za srez Litija mesto venca na krsto tov. Hermine Breindl 200 Din, Janko Stefe, učitelj v Cerkljah pri Kranju, 1 obveznico s 7 zap. kuponi skupaj 124 Din 50 p., Vilibald Rus, sreski prosv. ref. v Kranju, 2 obveznici s 14 zap. kuponi skupaj 249 Din, tov. Alojzij Kečeli, šolski upravitelj v pok. v Ljubljani, 10 Din, knjigarna »Sava« v Kranju 250 Din, hranilnica v Dolu pri Hrastniku 100 Din, tov. Alfonz Završnik s soprogo 3 obveznice z 18 zap. kuponi 363 Din, tov. Drago Hudč, učitelj na Jesenicah, 1 obveznico s 7 zap. kuponi skupaj 124.50 Din, tov. Alojzij Novak, ravnatelj v Ljubljani, 100 Din kot prekomerni honorar, ga. Ana Neubauer-Krenova, učit. v pok. v Golniku, 1 obveznico za 100 Din in učiteljsko v Pišecah mesto venca na grob tov. Tomincu v Globokem 100 Din, ki so jih darovali tovariši(ce): Jakob Medved, Venceslav in Jelica Čopič ter Edo in Ljudmila Hofbek vsak po 20 Din. Vsem iskrena hvala! Vse ostale tovariše in tovarišice pa prosim: Hitite s plačevanjem redne članarine, da se ne naberejo prevelike vsote, ki jih je potem težko plačati! Storitve svoje stanovsko in moralno dolžnost! Mesečni prispevek 10 Din je vendar bagatela. Tamešek prejmete vsi, kiste plačali prvi obrok, članske izkaznice in znamke. Ravnaite z njimi po navodilu, ki je na izkazu. Prosim Vas tudi, ne zabite napisati imena članov! Napišete jih lahko kar v prazen prostor na srednjem delu položnice spredaj. Kdor je to storil že januarja, zadostuje samo vsota!

Jos. Kobal, blagajnik.

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS ove informacije so vsikdar točne izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. 11, Beograd
ARGUS ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

—g Učiteljski zdraviliški dom v Roški Slatni. Skupna seja načelstva in nadzorstva se vrši v torek (na Svečnico), dne 2. svečana 1926 ob 8. uri v okoliški deški osnovni šoli v Celju, h kateri vabim gg. člane najviljudneje.

Anton Gnus, načelnik.

Popravek k deklaraciji.

K točki 4. ad III. deklaracije se je vrnila pomota načelne važnosti in se mora glasiti »nacionalno političnih« in ne »socialno političnih«.

Uredništvo.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz Pov. UJU — Ljubljana.

+pov. Okrajna učiteljska društva. ki še niso vposlala članskih izkazov za leto 1926., prosimo, da store čimprej svojo dolžnost, ker drugače ne moremo točno poslovati. Ako zahtevajo društva točnost in red pri poverjeništvu, morajo imeti sama zmisel za to. Termin 1. januarja je že davno minil.

UJU — poverjeništvu Ljubljana.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= ODBOROVA SEJA UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA LJUBLJANSKO OKOLICO se vrši 1. februarja t. l. ob 9. uri na 1. mestni deški osnovni šoli. Za odbornike je udeležba obvezna. — Predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ ima 6. februarja t. l. ob 10. uri v risalnici »Mladke« svoj letni občni zbor s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja in običnega zbora. 2. Poročilo predsednika o seji širjega sveta UJU. 3. Poročilo tajnika, blagajnika in knjižničarja. 4. Proračun za leto 1926. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. V slučaju nesklepnosti se vrši eno uro pozneje drug občni zbor ob vsakem številu članov. Da se vidimo vsi, pričakuje odbor.

Poročila:

+ »DRUŠTVO UČITELJIC V LJUBLJANI« je imelo svoj redni občni zbor o Božiču 28. decembra ob pol 10. uri v Št. Jakobski šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo tajnice. 2. Poročilo blagajničarke. 3. Poročilo o skupščini Narodnega ženskega Saveza v Skopljju. 4. Načrt za žensko ročno delo. 5. Volitve.

Predsednica Milka Umbergerjeva otvori zborovanje in pozdravi vse navzoče.

Tajnica poda poročilo o društvenem delovanju v l. 1925. Društvo je imelo v pretečenem 1925. letu 12 odborovih sej in o Veliki noči izredni občni zbor.

Društvo je izpopolnilo društvena pravila, katera je policijska direkcija odobrila dne 20. marca 1925. št. 3432.

Društvo je započelo razmišljati o raznih koristnih tečajih za nadaljno izobrazbo učiteljic. Vložilo je prošnjo na vodstvo državnega zavoda za socialno in higiensko zaščito dece v Ljubljani, ako bi bilo mogoče otvoriti o počitnicah higienski tečaj za učiteljice. Šef zavoda dr. Ambrožič je bil društvu zelo naklonjen ter izposloval pri predsedniku ministrstva narodnega zdravja za Slovenijo dr. Katičiču vse potrebno, ter naprosil tudi g. predavatelje.

Predavali so gosp. zdravniki: dr. Ambrožič in dr. Kenkova »Higieno zdravega deteta«; dr. Dragaš »Higiena bolnega deteta«; dr. Ozwald »Duševni razvoj dojenčka«; prof. dr. Zalokar »Higiena žene«; dr. Pirc »Splošna higiena«; dr. Jamar »Tuberkuloza«; dr. Demšar »Spolne bolezni«; dr. Blumauer »Prva pomoč v nezgodi«; dr. Mayer »Zdravstvena zakonodaja«; g. Puhar »Alkoholizem«.

Zanimanje za ta tečaj je bilo zelo veliko. Zglasilo se je nad 60 učiteljic, a žal sprejeti je bilo mogoče le 32 prosilk radi pomanjkanja prostorov v zavodu. Tečaj se je vršil teoretsko in praktično v zavodu od 1.—31. julija. Vsak dan so bile predavanja. Za praktično delo so bile udeleženke razvrščene v skupine, ki so se menjale vsak teden. I. skupina telesna oskrba deteta. II. skupina delo v kuhinji in polikliniki. III. skupina delo v higien-skem zavodu. Uspeh tečaja je bil popoln.

Od strani udeleženk je bila izražena želja, da bi se v prihodnjih počitnicah zopet otvoril tak tečaj. Ob zaključku tečaja so udeleženke darovale zavodu 1000 dinarjev.

Drugi počitniški tečaj je bil gospodinjjski tečaj. Vodila ga je strokovna učiteljica gđc. Matkova. Udeleženke je bilo 19. Da je bil sploh mogoč ta tečaj, se ima zahvaliti društvu velikemu županu ljubljanske občine dr. Baltiču, ki je nakazal društvu podporo 3000 Din in pa mestnemu magistratu, ki je dal na razpolago društvu kuhinjo z inventarjem v »Mladiki« za časa tečaja od 1. do 31. julija. Delo v kuhinji je bilo dnevno razdejeno tako, da so bile zaposlene vse udeleženke. Kuhale so od najprostejših do najfinjših jedi. V gospodinjjskih prostih urah jih je poučevala gđc. Hüblnova v šivanju in prikojevanju. Da so v tem tečaju predavali tudi gg. zdravniki, gre zahvala predsedniku »Društva zdravnikov« dr. Organcu, ki je preskrbel g. predavatelje.

Predavali so: dr. Pirc »Higiena«; dr. Haus, »Tuberkuloza«; dr. Jakše »Kožne bolezni«. V tečaju sta predavali tudi gospodinjci Vita Zupančičeva »o zdravih in rastlinah« iz lastne preizkušnje in pa Alojzija Štebijeve »o utisih iz potovanja po Ameriki«.

Ob zaključku tečaja so napravile v Mladiki čajanko. Pokazale so, kaj se da naučiti v enem mesecu kuhanja, garniranja in serviranja. K čajanki so povabile tudi kolegije iz higienskega tečaja, da se skupno posloje od lepih dni, ki so jih preživele v tečaju. Povabljeni so bili vsi, ki so na ta ali oni način pripomogli, da sta tečaja tako lepo uspela.

Splošno žensko društvo se je obrnilo na »Društvo učiteljic« z vabilom, da sodeluje tudi naše društvo pri nameravani razstavi slovenske žene. Društvo se trudi z zbiranjem podatkov o delovanju učiteljic in je organiziralo to delo potom svojih okrajnih poverjenic. Večinoma so poverjenice pokazale svojo dobro voljo in vposlale poročila, a mnogo je učiteljic, ki morda iz napačne skromnosti dozdaj niso pokazale te dobre volje, da bi izkoristile priliko in pokazale javnosti, kako ogromno delo vrši naš slovenski učiteljski s šolskim in izvenšolskim prosvetnim delom.

Društvo je nabiralo po svojih poverjenicah podpise za izenačenje zakona o dednem pravu ter nabralo nad 30.000 podpisov.

Blagajničarka poda poročilo o društvenih prejemkih, oziroma izdatkih. Dohodki 8346.43 Din; izdatki 4835.60 Din; ostalo premoženje 3510.83 Din.

Blagajničarka poroča, da je letos društvo plačalo »Dečjemu domu« vsoto 2750 Din ter se tako oddolžilo svoji obljubi.

Pregledovalki računov gđc. Petrovičeva in Žorževa izjavita, da so blagajniške knjige v najlepšem redu.

Ker je bila Mira Engelmannova vsled bolezni zadržana, poda njeno zanimivo poročilo o poteku skupščine Narodnega ženskega Saveza v Skopljju podpredsednica Vita Zupančičeva.

Gđc. Meško predloži predsednici minimalni načrt za ženska ročna dela ter prosi, da da točko za točko na razgovor. Vnela se je živahna debata. Ker se niso mogle zediniti v posameznih točkah, zato se je sklenilo, da se bo natančneje razmotrivalo o tem o Veliki noči na zborovanju. Članice se naprosijo, da izdelajo predmete za posamezne razrede po predloženem načrtu do Velike noči, kar pa mislijo, da bi bilo bolje, nadomestiti.

Zglasile so se za 1. razred gđc. Levčeva, Ljubljana; za 2. razred gđc. Bukovčeva, Št. Vid nad Ljubljano; za 3. razred gđc. Brezigerjeva, Št. Vid nad Ljubljano; za 4. razred gđc. Meškova, Moste pri Ljubljani; za 5. razred Vita Zupančičeva, Ljubljana; za 6. razred gđc. Meškova, Moste pri Ljubljani.

Z vzklikom je bil izvoljen dosednji odbor. Predsednica predlaga gđc. Ivanko Kalinovo za izpopolnitev odbora, ker je gđc. Herenova vsled svoje zaposlenosti prosila, da se izvoli na njeno mesto druga.

Pri slučajnosti je prišel na razgovor odlok ministrstva prosvete z dne 28. julija 1925, št. 31.084 (Osnovna nastava št. 25, stran 393) ki govori o obleki učiteljic in ki nalaga kot nekako kazen vsem učiteljicam izvršitev referata »Učiteljica v službi nacionalne in moralne vzgoje našega naroda«. Z ozirom na ta odlok je bil sprejet soglasno protest, ki se izroči po zastopnicah »Femin alianse«, oziroma

»Ženskega pokreta« gosp. ministru prosvete.

+ SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 9. januarja 1926 v šoli na Pragerskem ob prav dobri udeležbi.

Pozdrav: Tov. Kopriva kot kučin gazda te šole je prisrčno pozdravil vse navzoče, nakar je sledil predsednikov pozdrav. Čast mu je bilo pozdraviti sreskega šolskega nadzornika g. Koropca, ter se mu zahvalil da je počastil s svojim obiskom društvo, v katerem je sam dalje časa deloval kot tajnik. Nadalje g. ravnatelja meščanske šole g. Humeka, kateri se je radevolje odzval vabilu ter vključil veliki zaposlenosti predaval o deških ročnih delih.

G. sreski nadzornik se je zahvalil za pozdrav ter omenja, da je imel že večkrat namen posetiti društvo, a različne ovire niso dopuščale. Priporoča na vsem članom solidarnost in tovarištvo, kajti le v slogi in medsebojnem spoznanju je moč. Priporoča pridno in vestno delo v šoli, pa tudi izven šole naj bomo učitelji naroda.

Predavanje g. ravnatelja Humeka o deških ročnih delih. G. predavatelj je razdelil svoje predavanje v dva dela. V prvem nas je seznanil natančneje s predpisanim učnim načrtom ter potrebo deških ročnih del, v drugem pa praktično izvedbo pri nas in v drugih državah. V veliko zmedenost onega odloka nam je g. predavatelj z jasno začrtanim smotrom ter mnogoletno lastno prakso prinesel jasnost. Predsednik se mu za dane migljaje in direktive glede pouka in knjig najprisrčneje zahvali.

Predsednikovo poročilo. Predsednik poroča, da se dne 10. januarja vrši v Ljubljani seja širjega sveta in vpraša če se kdo prostovoljno oglasi, da tam zastopa naše društvo. Ker se ni nihče javil, se je predsednik odpeljal sam pooblaščen s polnomočjo, zastopati društvo.

Slučajnosti. Vršiti bi se imel občni zbor, a je bil enoglasno preložen na prihodnje zborovanje.

Tov. blagajničar prosi, da se zaostala članarina poravnata, kajti poslovno leto se bliža koncu. V to svrhu bode poslal na šolska upraviteljstva položnice.

Tov. predsednik spominja, da danes praznuje Nj. Veličanstvo kraljica Marija rojstni dan ter želi, da ostane še mnogo let mati prestolonaslednika Petra in mati celokupnega jugoslovenskega naroda zdrava ter poziva člane, da zaključijo trikratno »Živio«.

Prihodnje zborovanje se vrši prve dni meseca marca v Slov. Bistrici.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ je zborovalo dne 21. novembra 1925 v Konjicah ob navzočnosti 53 članov(ice).

Po običajnem pozdravu lastnega članstva pozdravlja tov. predsednik tov. ravnatelja D. Humeka, ki se je radevolje odzval društvu vabilu, da nas seznanj natančneje z deškimi ročnimi deli, pozdravlja nadalje nove člane tov. B. Brumna in A. Sekirnika, tovarišice M. Pirjevečo, T. Nagodotovo in prijavitelno, a odsotno H. Kellenbergerjevo, častita 7 tovarišicam k prestalemu usposobljenostnemu izpitu, tovarišici J. Pauerjevi k ugoditvi rekurza za državnem svetu radi nezakonite redukcije v letu 1924., želi v zakon vstopivšemu tov. J. Unverdorben polno neminljivo srečo, upokojenemu tov. J. Ravbarju pa še nebroj brezskrbnih, srečnih let v Teharjih, kamor se preseli po 44-letnem zvestem učiteljevanju, pozdravlja v okraj se vrnivšega tov. H. Schella in izreka sožalje tov. nadzorniku B. Gselmanu k nenadni izgubi ljubljanskega očeta, tov. Ant. Gselmana.

Predavanje. Po odobritvi zadnjega zapisnika in pogovoru došlih dopisov povzame besedo večšak v rokotvornem pouku tov. D. Humek. V 1½-urnem govoru poda najvažnejše iz vseh panog deških ročnih del, razpravlja podrobno o tozadevnih določbah novih učnih načrtov za I. in II. razred, povdarja njih dobre strani a tudi vse njihove pomanjklivosti ter našteva vse momente, ki so v zvezi s praktično izvedbo tega predmeta v osnovni šoli. Potrebni material nabavi kraji šolski svet učiteljstvo si pa priredi tekom časa stalne zbirke ročnih del za posamezne razrede, šole in zvezi, svoje znanje si pa izpopolni v tozadevnih tečajih, kateri so pa le možni z večjo državno subvencijo.

Slučajnosti: a) Na predlog tov. nadzornika B. Gselmana zbero vsi učiteljski

zbori do majnika 1926 vse gradivo zemljepisne, bajeslovne in zgodovinske vsebine svojih šolskih okolišev, ki se pregleda razmnoži in razpošlje proti primerni odškodnini vsem šolam Zbirka bo v prijetno pomoč mlajšemu učiteljstvu pri domoznanskem pouku, a tudi starejši bodo radi segali po nji.

b) Sklep: 1. UJU pov. Ljubljana se poziva, da stori vse korake pri pristojnih oblastih, da se za učiteljstvo zopet otvori svoječasni počitniški nadaljevalni tečaj za kmetijsko, obrtno in trgovsko šolstvo. Tj in prepotrebni tečaj za rokotvorni pouk so pa mogoči le z izdatno podporo vseh merodajnih činiteljev, zlasti pa državne uprave same.

2. Učiteljstvo celega okraja izraža svoje ogorčenje nad novo občutno gmotno obremenitvijo in okrnjenju zakonitih določb po novih proračunskih dvanajst-nah ter poziva UJU pov. Ljubljana, da zastavi ves svoj vpliv na centralno vodstvo UJU v Beogradu ter predvsem na stanovske tovariše — zastopnike v narodni skupščini, da se navedene obremenitve in okrnitve čim prej razveljavijo.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Frančiškanska ulica 5t. 6.

Ocene.

—k Zakona o državnem računovodstvu s pravilnikom. Zbirka zakonov IX. snopič. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Strani 171 in 6 obrazcev. Cena s poštnino vred Din 43.50.

Priročnica druga izdaja zakona o državnem računovodstvu je po izvršitvi pregledana in dopolnjena z vsemi finančnimi zakoni, oziroma z zakoni o proračunskih dvanajstah od leta 1922/23 pa do vseh dvanajstih za november 1925. Poleg zakona prinaša tudi Pravilnik za oddelek »Pogodbe in nabave« z vsemi predpisanimi obrazci. Zakon in Pravilnik imata poleg tega abecedni pregled tvarine.

—k Pevec. S številko 11/12, ki smo jo pravkar prejeli, je dovršil »Pevec« peto leto svojega obstoja. V uvodnem članku »Ob petletnici« govori A. Dolinar o namenu, ki si ga je zastavil list ob svoji ustanovitvi in podaja kratek pregled, kako je vršil svojo nalogo. Cilj mu je: biti v vseh člankih praktičen in poljuden, premostiti tisti prepad, ki zija med ljudstvom in glasbenim razvojem; muzikalno umetnost logično, po stopnjah zanesti med narod, jo tolmčiti, buditi zanimanje in ljubezen do nje; skratka go popularizirati. Hoče torej biti pravi ljudski list, ki nudi teorijo v svojih člankih in prakso v ličnih pevskih prilogah. List priporočamo in želimo, da bi se kar najboljši razširil po slovenski domovini in izven nje. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, in stane letno Din 30.—. Kakor sporoča uprava, izide prva številka za l. 1926. začetkom februarja.

—k Giovanni Boccaccio, Dekameron. Prevedel dr. Andrej Budal. I. knjiga. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Strani 270 in 33 celostranskih ilustracij. Črna broš. izvoda Din 56.—, v celu platno vezan Din 72.—, luksuzna v pol usnje vezana izdaja Din 100.—, poštnina Din 3.—.

Dekameron je knjiga le za odrasle. Spada med najznamenitejše v svetovni literaturi in je prestavljen v vse jezike sveta, izšel je samo v zadnjih dveh stoletjih v več kot tisoč različnih izdajah in več milijonov izvodov. V vseh časih in pri vseh narodih je vzbudil ogromno zanimanje. Dekameron vsebuje 100 novel, ki si jih v času kuge, ki je divjala l. 1348 po vsej Srednji Evropi in Italiji, pripoveduje deset mladih gospodičen in gospodov na samotnem gradiču blizu Firence. Večina novel je opisano v vseh oblikah od najčnejšega čustva do najvilharnejših, najtemnejših strasti. Z žgočo ironijo in perečim sarkazmom pripoveduje Boccaccio dogodbe iz nemoralnega in malopridnega življenja pokvarjene duhovščine in redovništva svojega časa. Po vrsti nastopajo vročerkvni menihi, zakonolomni opat, nesramni pridigarski nevednež, lahkoverni pater, razuzdani menihi, pokvarjene mune itd. Tretja vrsta novel je zajeta iz življenja predstavnikov plemiških in meščanskih slojev, ki istotako podlegajo ljubezenskim spletkam in razburljivim dogodkom, kakor so se mogli vršiti le v vročerkvni Italiji pred šestimi stoletji. Dekameronu so preganjali, prepovedovali in zažigali, pa prirejali tudi posebne celo ilustrirane izdaje za visoke cerkvene dostojanstvenike, ki so ga na tihem z užitekno čitali, četudi so ga javno prepovedovali. Za umetnike je bil Dekameron vedno privlačen. Najboljši so ga ilustrirali, od klasikov do modernih. Slovenska izdaja je okrašena s sto celostranskimi ilustracijami, ki krasijo originalno izdajo ugledne Sonsonove založbe. Slike so jako decentne, namenjene pa le odraslim. Izdaja je krasno izvedena in za služi Delniška tiskarna, ki jo je oskrbel, vse priznanje. Slovencem se je prevod Dekameronu obetal že pred svetovno vojno. Sedaj ga je oskrbel dr. A. Budal v lepem in gladkem jeziku. Tiskovna zadruga izda Dekameron v dveh elegantnih in ugodnih izdajah v žepnem formatu. Obe izdaji sta okrašeni z ilustracijami, natisnjenimi na umetniški papir. Celo delo izide v treh zvezkih.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

„KARO“ čevlje

Lasne delavnice. Cene solidne.

MARIBOR Koroška cesta 19

Le najbolje je najceneje